N.o 12 — 1838

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig en Wetenschappelijk

NIEUWS-BLAD.

Zondag en Maandag 14 en 15 Januarij.

NOTIFICATIE.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER STAD *BREDA*, brengen bij deze ter kennisse der Patentpligtige Ingezetenen, dat in den loop der maand Februarij aanstaande, overeenkomstig het bepaalde bij art. 36. der wet van den 21. Mei 1819, eene algemeene opneming der Patenten over het Dienstjaar van 1. Mei 1837 tot ultimo April 1838, zal plaats hebben, met waarschuwing mitsdien tevens, om te zorgen, dat dezelve alsdan in behoorlijke orde kunnen worden vertoond; als zullende tegen de overtreders of nalatigen worden geprocedeerd, in voege als bij de wet en verdere verordeningen voor de Patenten is voorgeschreven.

BREDA, 13. Januarij 1838.

DE ROY, vt.
Ter ordonnantie van dezelve,
De Secretaris der Stad,
H. W. SCHAUIKES.

Frankrijk.

PARIJS, den 11den Januarij.

Algemeen was de meening dat de derde en vierde zinsneden van het adres van antwoord, betrekkelijk de buitenlandsche staatkunde, vooral omtrent de zaken van Spanje, tot de belangrijkste debatten in de kamer zouden leiden. De discussien gisteren daarover geopend zijn in die zitting voortgezet en ook heden bij het vertrek van den post nog niet ten einde geloopen. Nadat gisteren bij de opening der beraadslagingen over de gezegde zinsnede, de zaken van Zwitserland en Hanover even aangeroerd waren, werd door den heer *de Mornay* een additioneel artikel betrekkelijk de poolsche zaak voorgesteld en door de kamer, als eene zedelijke verpligting, aangenomen. Dit artikel is van den volgenden inhoud:

„Wij geven het voorbeeld, Sire, van de trouwe naleving der traktaten; van onze zijde hebben wij het regt Europa staag aan de waarborgen te herinneren, welke het pleglig aan de oude poolsche nationaliteit gegeven heeft; eene nationaliteit die altijd het goed regt en onze levendige deelneming voor zich zal hebben."

Door den president werd alsnu voorlezing van de vierde paragraaf, omtrent Spanje, gedaan. Een der leden van de doctrinaire partij, de heer *Hebert*, stelde onmiddellijk daarop een amendement voor, bestaande slechts in een enkel woord, doch waardoor de geheele zinsnede van beteekenis verandert; hij wilde namelijk, dat de woorden, waar gezegd wordt: dat de kamer den volhardenden moed van de verdedigers der Koningin toejuicht en vertrouwt op de maatregelen welke 's Konings gouvernement *door de getrouwe naleving* van het traktaat van het viervoudig verbond zou vermeenen te moeten nemen, om het door de contracterende partijen voorgesteld doel, de bevrediging van Spanje, te bereiken," veranderd wierden in: „door getrouwelijk te *blijven* naleven," enz. De rapporteur der commissie van het adres, gezegd om den geest waarin dit gedeelte der zinsnede gesteld werd op te helderen, verklaarde, in verband tot den geest van het adres en de zinsnede zelve, geen groot verschil in de bijvoeging of niet bijvoeging van gezegd woord te vinden, ja het amendement, wat hem betrof, te kunnen aannemen. De heer *Berryer* aan het woord komende, deed daarentegen het groot verschil van de beide redactien door dit eene woord in het oog vallen. Alsnu beklom de heer *Thiers* de tribune, en hield eene van zijn gewoon talent en zijne vlugheid schitterende rede, waarin hij de beide staatkunden uiteenzettede, waarvan de eene bestond in niets dan wenschen voor de zaak der Spaansche Koningin te slaken; de andere om haar met der daad alsnu te verleenen, des noods gewapend tusschenbeide te komen; terwijl zijne meening was, dat de geest van het viervoudig verbond niet kon geweest zijn de hier eerst vermelde staatkunde, om door goeden wil, door het afsluiten van de grenzen, of het vertoon soms van eenige schepen op de spaansche kust de zaak der constitutioneelen voor te staan, maar om, ter ondersteuning, bijstand te verleenen naar de omstandigheden het vorderden, zonder vooraf te bepalen het tijdstip eener interventie, maar ook zonder die uit te sluiten. De heer *Molé* nam teen stond de taak op zich om den vorigen spreker te beantwoorden. De minister zeide, dat hij vóór den heer *Thiers* gehoord te hebben, geweifeld had omtrent de noodzakelijkheid van het voorgestelde amendement, welks voordragt hij te voren had vermoed; thans erkende hij hetzelve als doelmatig, en zou het ondersteunen. De heer *Molé* zocht alsnu met den tekst der traktaten aan te toonen waartoe Frankrijk, en ieder der deelhebbende mogendheden afzonderlijk, zich verbonden hadden; Frankrijk was aan zijne verbindtenissen getrouw gebleven en had zelfs meer gedaan; buiten de gewapende toekomst, was er geen zedelijke steun, geene materiele hulp, of men had die aan Spanje verleend; men had de ministers in eene moeijelijke stelling willen plaatsen, door hen de tegenomwenteling in Spanje voor te stellen; hij antwoordde, dat men alles doen zoude, wat met Frankrijks belang strookte om haar voor te komen, want hij aarzelde niet te bekennen, dat zij een groot ongeluk voor Spanje zoo wel als voor Frankrijk zoude zijn; maar hij moest daarbij voegen, dat hij veel liever den oorlog in zekere gevallen zag dan eene gewapende tusschenkomst in de binnenlandsche staatkunde van Spanje; tot deze laatste dacht hem, minister, dat men in Frankrijks belang nimmer moest overgaan. De heer *Molé* ging daarop voort met de gevaren eener zoodanige tusschenkomst af te schilderen, en kwam verder rond voor de zaak uit, dat men zich zou blijven houden aan 't geen men aan Spanje beloofd had; dat als Frankrijks belang medebragt dat belang kon tot den oorlog noodzaken, maar nimmer zou de minister zich met eene gewapende tusschenkomst vereenigen. De rede van den minister werd door eene levendige en langdurige beweging in de kamer gevolgd. Nadat de heer *Thiers* den minister nog nader had beantwoord, werd de zitting tot heden opgeheven.

In de zitting van heden hebben de heeren *Petit*, *Passy*, *Jouffroy* en *Mauguin* gesproken, en is de president van den raad weder aan het woord geweest. Bij het vertrek van den post duurden de discussien over de zaak van Spanje nog voort.

Uit de belangrijke discussie van gisteren blijkt weder duidelijker dat het tegenwoordig ministerie, immers wat de buitenlandsche staatkunde en inzonderheid Spanje betreft, met de doctrinaire partij eenstemmig denkt. Men is dan ook van gevoelen, en de bladen komen heden daarin overeen, dat de uitslag der stemming omtrent de zinsnede van Spanje, waarvan de kwestie thans duidelijk uiteengezet is, bepaaldelijk uitspraak zal doen omtrent den geest en de denkwijze der kamer.

Na den afloop der zitting werd gisteren de heer *Dupin* op de Tuilerien ontboden.

— Van de troepenbewegingen naar de noordelijke grenzen hoort men thans in het geheel niet meer spreken. Intusschen schijnt het zeker, dat de garnizoenen der vestingen op de noordelijke lijn voltalliger zullen blijven dan zij tot heden geweest zijn.

— Gisteren werd de maarschalk *Gérard* op het oorlogsbureau ontboden, waar hij een lang onderhoud met den minister *Bernard* had.

— Heden morgen hadden de beide leden van de kamer der afgevaardigden de *Sivrij* en de *Lorois*, prefect van het departement Morbihan, zich naar het bosch van Boulogne begeven, om den in de kamer tusschen hen gerezen twist door een tweegevecht te beslechten, doch de policie, in tijds onderrigt, heeft hun helsch voornemen uit te voeren.

— Uit Toulon schrijft men van den 6den januarij dat de generaal *Rapatel* aldaar was aangekomen om met de stoomboot *Cerberus* naar Algiers te vertrekken.

— Ook heden heeft men uit Spanje geene berigten ontvangen.

— Ter beurze bleef men heden in afwachting van den uitslag der stemming over het artikel Spanje in de kamer van afgevaardigden. Men dacht dat het ministerie *Molé* moeijelijk aan de telling

zou kunnen blijven, wanneer de siasnede, zonder het voorgesteld amendement van den heer *Hebert*, aangenomen wierd. De koers der rente bleef nagenoeg op dezelfde hoogte. De notering was heden (11 *Januarij*) 5 pCt. 108,95; 3 pCt 79,40; Nap. r. 98,20; Sp. Ardoin 20¾; Portugal 19⅞; Rom. L. 101.

Duitschland.

FRANKFORT, den 9den Januarij.

Volgens bijzondere berigten uit Kassel, is de kapellaan en secretaris van den aartsbisschop van Keulen, de heer *Michaelis*, den 31sten ll. van Minden naar Maagdenburg vervoerd; ook zeide men, dat de aartsbisschop zelf eene andere verblijfplaats zoude bekomen.

De wijbisschop en vicaris-generaal *Lüpke* van Osnabrug heeft onlangs te Minden een bezoek bij den keulschen aartsbisschop afgelegd, nadat het hem met veel moeite gelukt was bij hem. toegelaten te worden. Laatstgenoemde verlaat zijne vertrekken niet dan om zich des Zondags morgens vroeg naar de mis te begeven. Zijne gezondheid schijnt eenigzins geleden te hebben. Hij is bijna zeventig jaren oud.

— In bijzondere brieven uit Göttingen, in een Zuid-Duitsch dagblad voorkomende, wordt verzekerd, dat de hoogleeraren *Albrecht*, *Ewald*, *Weber* en *Grimm* onder de hand van regeringswege waren aangezocht, om verlof tot voortzetting hunner collegien te verzoeken, of dit door middel der studenten te laten doen, doch dat zij zulks gewezen hadden van de hand. Te Göttingen wilde men voorts weten, dat professor *Dahlmann* te Leipzig tot professor honorarius benoemd was, als ook dat aan de zeven protesterende hoogleeraren van Göttingen te Leipzig het regt zou toegekend zijn om aan de hoogeschool aldaar voorlesingen te houden.

— In Beijeren is men tegenwoordig onder de protestanten niet zonder vrees over de gevaren die de godsdienstvrijheid in dat rijk bedreigen. Een der laatst zorgwekkende maatregelen is de verplaatsing van het koninklijk hof van appel, van Anspach naar Eichstädt. Met uitzondering van misschien twee leden, is dat kollegie protestantisch, Eichstädt echter geheel katholiek. Zal men nu naar het tot nog toe gebeurde het toekomende afmeten, zoo valt het zeer te betwijfelen, of aan de betrokkene familien een afzonderlijke evangelische geestelijke zal worden toegestemd, zoo dat zij, willen zij niet geheel buiten christelijke gemeenschap leven, genoodzaakt zijn zullen zich met hunne kinderen aan de katholijken aan te sluiten, gelijk de protestanten te Landshut, welke, naar men vernemt, daartoe zullen overgaan.

— De jongste berigten uit Odessa luiden nog steeds ongunstig met betrekking tot de aldaar uitgebrokene pest. Onder de soldaten die tot het kordon behoorden, 't welk de besmette stadsgedeelten van de nog onaangetaste scheidt, waren thans zelfs eenige manschappen aangetast; in het militaire hospitaal van Moldawanka had de ziekte zich mede vertoond. In het geheel waren er reeds over de honderd menschen aan de pest gestorven en slechts drie daarvan genezen.

— Te Weenen waren den 4den Januarij genoteerd: 5 pCt. Met. 105⅛; 4 pCt. 100½; Bankactien 1408.

Nederlanden.

BREDA, den 13den Januarij.

Ten einde den veenlieden het aanzuiveren van den accijns wegens den turf, waarvoor zij over 1837 en volgende jaren in rekening zijn of zullen worden aangeslagen, gemakkelijk te maken, heeft Zijne Majesteit bepaald, dat hun zal worden vergund om, wanneer tijdens den gewonen aanpeil een te kort op hunne rekening, ten bedrage van meer dan één vierde van het slot hunner rekening, mogt worden bevonden, den accijns wegens dat te kort, zonder bijbetaling der één derde verhooging, te voldoen in drie gelijke termijnen, namelijk telkens één derde vóór den 15den der maanden Februarij, Maart en April, van het jaar volgende op dat waarover hunne rekening loopt; terwijl, wanneer zij in gebreken mogten blijven een of ander dier termijnen vóór of op den vervaldag te voldoen, door hen het beloop daarvan, met bijbetaling van den vijfde verhooging, onverminderd de oplegging van het bedrag der op de peiling gevallen kosten, vóór ultimo April van dat jaar, overeenkomstig de wet, zal moeten worden voldaan.

— Volgens berigt uit Rotterdam heeft de Maas zich voor die stad sedert Donderdag vastgezet.

— Van Nieuwerkerk op den IJsel schrijft men, dat het ijs op de kleine of noorder plassen, tusschen Rotterdam en Nieuwerkerk op den IJsel, zeer sterk en zonder open gaten of wakken ligt, en eene baan of schaatsenrijderspad is geveegd van Rotterdam tot Nieuwerkerk, op de gemelde plassen, beoosten welk dorp de passage op den grooten of zuidplas minder aangenaam en meer gevaarlijk wordt; doch in de plaats waarvan het nieuwe kanaal van de zuidplas, van Nieuwerkerk tot Gouda, met goed succes wordt bereden.

— Volgens de waarnemingen aan het stadswaterkantoor te Amsterdam gedaan, teekende de thermometer van Fahrenheit de volgende graden van koude:

Donderdag 11 Januarij 's middags,	ten	12	ure,	20 graden.
» » » »	»	2	»	22 »
» » » »	»	4	»	22 »
» » » »	»	6	»	21 »
» » » 's avonds	»	8	»	19 »
» » » »	»	10	»	18 »
» » » te middernacht				17
Vrijd. 12 Januarij 's morgens,	ten	2	ure,	1 graden
» » » »	»	4	»	16 »
» » » »	»	6	»	13 »
» » » »	»	8	»	13 »
» » » »	»	10	»	16 »
» » » »	»	12	»	20 »

— Te Keulen heeft men Dingsdag ll. de schipbrug wegens den ijsgang in de rivier, weg moeten nemen.

De Petersburger dagbladen tot den 30sten December behelzen nog niets aangaande den vreeselijken brand in het keizerlijk winterpaleis ontstaan, waarvan in de bijzondere berigten uit Berlijn van den 7den dezer werd gesproken. Intusschen heeft men over Hamburg nader de bevestiging van dien brand vernomen; dezelve zou in eenen schoorsteen zijn ontstaan, en men des namiddags ten twee ure van den 30sten December denzelven nog niet geheel meester zijn geweest.

— Het Pruissische schip *der Rhein*, hetwelk den 30sten September jl. van Keulen naar Rotterdam was vertrokken, is den 5den dezer, op zijne terugreis naar Keulen te Gorinchem voorbijgekomen, doch den 8sten aldaar teruggekeerd om er te overwinteren, naardien het wegens den ijsgang op de rivier de reis niet verder hooger op heeft kunnen voortzetten.

Ter Antwerpsche beurs van gisteren (12 *Januarij*) waren genoteerd: Belg. 101½; O. Met. 105⅝; Sp. Ardoin 20; Nap. r. 92; Rom. L. 100⅝; Certif. te Antw. 98⅜; Braz. 72, 72¼. — Wisselkoers op Amst. ⅛ pCt. pr., op Rott. pari.

Ook de thans ontvangene londensche dagbladen tot den ochtend van den 10den Januarij ingesloten, behelzen geene nadere berigten uit Kanada, en daar er in Engeland bij voortduring een stevige noord-oostenwind woei, meende men aldaar vrij lang van zulke berigten verstoken te zullen blijven. Intusschen ontbreekt het in de londensche bladen niet aan allerlei redeneringen over den Kanadeschen opstand, zoo als bij voorbeeld over de vraag, of men, na het dempen daarvan, vergevensgezindheid of gestrengheid jegens de belhamels ten toon moet spreiden. De tolken der behoudende partij, die zich in het eerst voor gestrenge maatregelen verklaard en daarom de proclamatie van den gouverneur van Neder-Kanada, na het uitbreken van den opstand, hoogelijk afgekeurd hadden, beginnen thans tot een ander gevoelen over te hellen. Algemeen echter schijnt men het in Engeland daarvoor te houden, dat nu het eenmaal in de Kanada's tot een gewapenden opstand gekomen en aldaar bloed gestort is, het behoud dier volksplanting voor Engeland, welken weg men ook later omtrent haar inwendig beheer moge inslaan, zeer twijfelachtig is, vooral ook wegens de in menig opzigt gevaarlijke nabuurschap der Vereenigde Staten. De londensche *Times* deelt in zijn nommer van den 8sten januarij een merkwaardig verslag nopens dit laatste punt mede. Dit blad toont daarin aan, dat de boodschap, waarmede de voorzitter *van Buren* in December ll. de zitting van het Noord-Amerikaansche Congres heeft geopend, wel geschikt is, om wegens de uitdeeling van dat gemeenebest ongerustheid in te boezemen. In die boodschap toch wordt over de noodzakelijkheid der vermeerdering van de land- en zeemagt, den aanbouw van vier linieschepen, het versterken der zeekusten, enz. gesproken; het tegenwoordig tijdstip wordt daarin een ogenblik van gevaar en onrust genoemd; en toch wordt in het geheele wijdloopige staatsstuk, zelfs niet met een enkel woord, van den toen toch reeds uitgebroken opstand in Kanada gewag gemaakt. Daarentegen heeft de heer *van Buren* lang en in sterke bewoordingen over het sedert jaren aanhangige geschilstuk tusschen Engeland en het gemeenebest, betrekkelijk de bepaling der noordelijke grenzen, gesproken. Die voorzitter heeft de vorderingen der Noord-Amerikaansche regering in dezen aanzien, welke tot het uitbreiden der grenzen van de Vereenigde Staten tot op tien mijlen afstands van de St. Laurens-rivier in Kanada strekken, als op regt en billijkheid steunende, voorgesteld. Uit dit een en ander nu leidt de *Times* af, dat het Noord-Amerikaansche Gemeenebest wel niet het oogmerk heeft, om aan Engeland den oorlog aan te doen, maar toch uit de gerezene moeijelijkheden in Kanada het meest mogelijke voordeel te trekken. De *Times* betoogt verder dat de verlamming van Engelands magt in Amerika voor de Vereenigde Staten van groot belang is, al ware het slechts, omdat het gemeenebest in kolonien, alwaar de negerslavernij verklaard zijn, gevaarlijke naburen heeft. Het genoemde blad meent het daarook [illegible] staatkundigen misslag van den minister *Palmerston* te kunnen [illegible] zich ongeneigd toonde, om de uitspraak van den Koning der Nederlanden wegens de noordelijke grenslijn aan te nemen, niet krachtiger op die aanneming heeft aangedrongen; waardoor thans een voornaam punt van geschil vervallen zou zijn.

De gewezen minister sir *James Graham* heeft onlangs, op eene openbaren maaltijd der behoudende partij, het onverantwoordelijk genoemd, dat de tegenwoordige ministers niet reeds vroeger meerdere troepen naar Kanada hadden gezonden, daar toch in het vorige jaar de heer *Roebuck*, de erkende en bezoldigde zaakgelastigde der ontevredenen in die kolonie, openlijk in het Lagerhuis gezegd had, dat de bevolking van Kanada, indien hare grieven niet uit den weg wierden geruimd, naar de wapenen zou grijpen. Van de zijde der ministers wordt daarop geantwoord, dat het met hun regeringsstelsel strijd, om in plaats van door overtuiging door geweld te heerschen, en dat de aankomst van nieuwe troepen in Kanada welligt het juiste middel zou geweest zijn,

den opstand aldaar te verhaasten. Intusschen wordt de sterkte der onderscheidene Britsche troepen, die, zoo spoedig daartoe gelegenheid is, naar Kanada zullen vertrekken, thans reeds op 7,000 man begroot; terwijl onderscheidene oorlogschepen zijn aangewezen, om hen daarheen over te voeren. Te Cork, in Ierland, zijn reeds eenige compagnien ingescheept. Naar het schijnt, zullen de meeste troepen vooreerst naar Halifax worden gezonden, daar de St. Laurens-rivier wel reeds sedert lang niet meer bevaarbaar zal wezen, en Quebec en Montreal dus langs dien weg niet te bereiken zijn. De kolonel *Arthur*, gewezen gouverneur van Van-Diemensland, die thans het opperbevel in Opper-Kanada gaat aanvaarden, heeft zich den 7den Januarij naar zijne nieuwe bestemming ingescheept.

— De koningin *Victoria* zou denkelijk tegen den 16den Windsor weder verlaten en naar Londen terugkeeren.

— De Nederlandsche gezant te Londen, baron *Dedel*, had een lang onderhoud met lord *Palmerston* gehad.

— De bladen der behoudende partij zijn niet zonder vrees, dat Ierland te veel van troepen zal ontbloot raken, ten gevolge van het zenden van troepen naar Kanada.

— Het nieuws van Lissabon, tot den 3 laatstleden, is niet zeer belangrijk. Omtrent de voorgeslagen financiele maatregelen was nog niets beslist. In de noordelijke en zuidelijke provincien heerschte betrekkelijk rust. Uit officiele rapporten was gebleken dat gedurende het afgeloopen jaar, tot op het einde van November, niet minder dan zes honderd drie en negentig moorden in Portugal en de [illegible] eilanden gepleegd waren.

— Volgens te Londen uit Konstantinopel ontvangen brieven, heerschte tegen het einde van November in Circassie de grootste rust, nadat het Russisch leger over den Kuban was teruggetrokken. De inwoners legden eene groote misnoegdheid tegen de Engelschen aan den dag, met wier bijstand zij zich te vergeefs gevleid hadden.

SPANJE.

Nog is de ontknooping niet daar, van het raadsel, door Engelands handelsgeest en Frankrijks weelziek gedeelte in de wereld gebragt; eene ontknooping door allen verlangd en zelfs hier en daar ernstig gewild, zelfs met stroomen bloeds beproefd: de knoop is wel doorweekt met burgerbloed, maar de vlechtselen zijn daardoor meer vastgekleefd, en geenszins losgemaakt. Nog staat het leger van don *Carlos* tegenover dat der Regentes, nog staan de vrijheidsgezinden, zoo het heet, tegenover de negros; en het pleit is niet beslecht of *Ferdinand* het regt had om de oude wetgeving te veranderen ten nadeele zijns broeders, en de kinderen hem in ouderdom geboren te begunstigen ten koste van oude regten en herkomsten, door eene opvolgende rij van koningen met eedgetrouwheid opgevolgd. Vrijheidsliefde [illegible] weldadige vruchten voortbrengen, moet gepaard zijn aan eerbied voor regt, en handhaving van regt moet omgekeerd geen onderdrukking van vrijheidsliefde wezen. Ongelukkiglijk is de brand nog niet in Spanje gebluscht, en van daar dat de revolutionnairen zich [illegible] en [illegible] staatkundige [illegible] voortreffelijke geweldenarij [illegible], geschandmerkt worden; en de pilaren van den staat, die een juist onderscheid tusschen de beide uitersten trachten te behouden, wegens *moderatismus* zoo als in *Robespierre's* tijd gedoodverwd en aan de haat van het gepeupel blootgesteld worden. Ja, wel grenzen hier de uitersten aan elkander: bloeddorst, onverzoenlijkheid, blindheid omtrent 's lands belangen, doldriftig afwijzen van het eenig steunpunt van burgerdeugd; roekeloos verzaken van alle bemiddeling, omdat die belet de hartstogten den teugel bot te vieren; dat alles zal men bij beide partijen vinden. Vaderlandsliefde is voor de eene partij, versmaad voor de andere, de dekmantel om persoonlijke belangen en grieven te bedekken. Doch niet te min blijft het staaten geschiedkundig waar, dat de verkrachting van het erfregt, zoo als de staatswetten het geregeld hebben, altijd eenen verderfelijken nasleep heeft. De oogenschijnlijke rust die in Europa heerscht, bestaat misschien minder, dan zulks geloofd wordt, maar de beweegredenen tot werkeloosheid zijn zwaarder dan de roerselen tot onrust; van daar de vrede, maar ook van daar dit bloedig rekken van den Spaanschen burgeroorlog; dat terugtrekken van Engelands hulp vindt eene verklaring niet in de krachten der constitutionele partij, maar in het afbreken der onderhandelingen [illegible] van het noordelijk [illegible] zich, door Frankrijks en meer nog door *Lodewijk Philips* belang, om door toegevendheid tegenover de Noordsche mogendheden in alles afdoende punten, dezen te believen, en zich in Frankrijk te bevestigen. Het leger van don *Carlos* heeft wel meer geestkracht en bekwamer officieren dan het leger der Regentes; de geestelijkheid kampt met den revolutie-geest, doch als het *estatuto real* den vermoedelijken en geregtigden troonsopvolger niet had uitgesloten, maar, don *Carlos* ten troon roepende, hem tot naleving der staatswet verpligt had; indien de Europesche Vorsten, beseffende dat zij in de negentiende eeuw geene verouderde begrippen van staatsregt die in de midden eeuwen te huis behoorden, moesten voorstaan, en de erkenning van don *Carlos* en zijne bezwering van het koninklijk statuut verbonden hadden; zouden dan de jammertoonelen die nu Spanje in rouw dompelen, de menschheid wel bedroefd hebben? Vermoedelijk neen. Maar als men de gedragingen der Europesche Vorsten sedert den val van *Napoleon* in 1815 nagaat, hunne gedragingen toetst aan hunne beloften toen gedaan, hoe weinigen hebben dan getoond, dat zij opregtelijk gezind waren, om de regten der volken te erkennen; en hoe weinig van Europeesch belang tot volkswelzijn, bij eigen begrip omtrent Vorstenwaardigheid, moest achterstaan.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

DUITSCHLAND. — Op den 5den dezer is te *Frankfort* het vroeger aangekondigd groot muzijkaal feest, ter viering der nagedachtenis van MOZART gehouden. De uitvoering van een stuk uit den *don Juan*, door drie afzonderlijk geplaatste concerten, deed eene buitengewone uitwerking die algemeen bijval vond. De opbrengst van dit feest is tot eene bijdrage voor MOZARTS gedenkstuk bestemd. Door de weduwe van den beroemden komponist, die nog te *Salzburg* leeft, is dezer dagen een openlijke dankzegging in de duitsche bladen geplaatst aan de kunstvereenigingen en kunstvoorstanders die bijdragen tot het monument van MOZART geleverd hebben. — Het aantal studenten thans bij de hoogeschool te *Berlijn* ingeschreven, bedraagt thans 1670, waarvan 430 theologanten, 496 regtsgeleerden, 381 geneeskundigen en 363 die in de wijsgeerige wetenschappen studeren. Onder het opgenoemd getal bevinden zich 445 vreemden. — Te *Breslau* studeren thans 721 jonge lieden, waarvan 158 in de godgeleerdheid naar de leer der Evangelischen, 191 in de Roomsch-Katholijke theologie, 118 in de regtsgeleerdheid, 128 in de geneeskunde en 126 in de wijsbegeerte. — De fransche akademie de *l'industrie agricole manufacturière et commerciale* heeft den heer DINGLER, uitgever van het bekend *Polytechnisches Journal* tot haar medelid verkozen.

RUSLAND. — Bij gelegenheid van de zending van een nieuw russisch gezantschap naar *Khiwa* en *Bokhara*, zullen verscheidene russische ingenieurs de reis derwaarts mede maken, om de landstreek tusschen de *Kaspische zee* en den *Oxus* op te nemen, bijzonder ook met betrekking tot het betwist vraagstuk, of er een oude tak dezer rivier bestaat die in de Kaspische zee uitloopt.

SPANJE. — Binnen kort zullen thans te *Madrid* verkocht worden de uit de kerken en kloosters bijeenverzamelde kostbaarheden. De onschatbare voorwerpen der kathedraal-kerk van *Toledo*, de rijkste van *Spanje*, zijn onder anderen tot dat einde reeds naar *Madrid* verzonden. Er bevinden zich daaronder meesterstukken van bewerkte gouden en zilveren voorwerpen uit de 15de en 16den eeuwen, almede de beste arbeid van de Italiaansche meesters uit den schoonsten tijd der nieuwere beeldhouwkunde, zoo als van BENVENUTO CELLINI, BERRUGUETE, ALONZO CANO en MICHEL ANGELO. Deze kostbare stukken zullen nu, naardien de eerste zorg der Spaansche regering is om zich gelden te verschaffen, zeer waarschijnlijk voor een schandelijk lagen prijs verkocht worden.

ENGELAND. — De bekende reiziger in het zuiden van *Afrika*, kapitein ALEXANDER, is in de vorige week van de *Kaap de goede Hoop* te *Londen* teruggekomen, medebrengende de verzameling van voorwerpen van natuurlijke historie op zijne jongste reize door hem bijeen verzameld. — In het letterkundig weekblad *the Athenaeum* wordt melding gemaakt van de ontdekking, door zekeren heer A. BLACKLOCK, chirurgijn te *Dumfries*, om op eene onkostbare en gemakkelijke wijze boeken, platen en lithographien over te brengen en weder te herdrukken. Wel bekend is het, dat de druk van versch bedrukte bladen, door de enkele drukking, op den steen kan overgebragt worden, maar de drukinkt droogt zoo spoedig, dat de poging mislukt, al heeft de overbrenging ook bijna onmiddellijk plaats. De heer BLACKLOCK nu zou een chemisch middel ontdekt hebben, met behulp van welk de inkt van platen en letterdruk, hoe oud en droog ook, spoedig in den geschikten staat wordt gebragt, om overgebragt en afgedrukt te worden, zonder dat het oorspronkelijke daarbij in het minste lijdt. De gezegde chemische behandeling was nog een geheim; ook hadden de schrijvers van genoemd blad nog geen op deze wijze gedrukt werk gezien. — In de *Regent-street* te *Londen* wordt thans aan de opbouwing van een groot lokaal gearbeid, hetwelk bestemd is voor eene *Institution for the advancement of the arts and practical science*, bijzonder met betrekking tot den landbouw, de manufacturen en andere nijverheidstakken, welke inrigting veel overeenkomst zal hebben met de *Ecole centrale des arts et manufactures* te *Parijs*. In dit nieuw gebouw zal eene leeszaal en bibliotheek gevonden worden, hetzelve zal bevatten eene galerij van 120 voeten lengte en breedte voor de tentoonstelling van nieuwe modellen en toestellen, voorts een laboratorium, zalen tot het nemen van proeven, tot het houden van vergaderingen, enz.

FRANKRIJK. — De Akademie van zede- en staatkundige wetenschappen heeft dezer dagen tot haar medelid verkozen den graaf A. DE TOCQUEVILLE. Eerstdaags zal de Akademie nog twee benoemingen hebben te doen, de eerste voor de opengevallen plaats, door den dood van den heer ANCILLON, onder de vreemde medeleden; de andere voor de vervulling van een lidmaatschap in de afdeeling geschiedenis, opengevallen door het overlijden van den graaf REINHARDT. De heer ANCILLON zal waarschijnlijk door den heer HALLAM, en de heer REINHARDT door den heer MICHELET vervangen worden. — Laatstleden Zondag is te *Parijs* het paleis van de *Louvre*, door de kunstlievende bemoeijingen des Konings, tot eene reeks van kunstverzamelingen, zeldzaamheden en gedenkwaardige overblijfselen ingerigt, voor het publiek opengesteld geworden. De geheele benedenverdieping van het paleis bestaat thans uit nieuw aange-

legde of nieuw gerangschikte Museums. Men beschouwt aldaar eerst het Museum van teekeningen van de eerste meesters, in mahonyhouten kasten geborgen, of onder glazen kasten voor het oog zigtbaar; van daar komt men in 't Museum aan de marine gewijd; vervolgens in de nieuwe spaansche galerij, eene verzameling schilderijen van de spaansche schilderschool, door den heer TAYLOR in *Spanje*, voor rekening van het fransch gouvernement bijeen gebragt, waaronder zeer kostbare stukken gevonden worden. Vóór dat men deze galerij bereikt heeft, gaat men drie geschiedkundig merkwaardige zalen door; de eerste is het Salon van HENDRIK II, de volgende de slaapzaal van HENDRIK IV en de derde een kabinet van ANNA van *Oostenrijk*. Regts omslaande komt men in het Museum van Egyptische en Grieksche oudheden; dan in eene nieuwe fransche galerij aan de geschiedenis der kunst gewijd; verder bereikt men de galerijen waar de werken van POUSSIN, LESUEUR en J. VERNET ten toon zijn gesteld; copijen van RAPHAEL versieren de volgende zaal, waarbij tevens eenige der beste stukken van GERARD prijken. De onderscheidene kunstgalerijen worden besloten door eenige zalen met zeldzame meubelen en kostbaarheden gevuld. De toegestroomde menigte op den dag der opening was buitengemeen. — Bij het comité der binnenlandsche zaken van den staatsraad, is thans een wets-ontwerp aanhangig betreffende den letterkundigen eigendom, hetwelk waarschijnlijk aan de wetgevende kamers in den loop dezer zitting zal aangeboden worden. Bij hetzelve wordt aan den schrijver een volstrekt regt over zijn werk toegekend gedurende zijn leven, en hetzelve aan zijne erfgenamen gedurende vijftig jaren gewaarborgd. — Bij de boekhandelaars TREUTTEL et WURTZ, te *Parijs* ziet thans het licht het 6de deel van het werk des heeren de CANDOLLE, zijnde getiteld: *Prodromus systematis naturalis regni vegetabilis, sive enumeratio methodica ordinum, generum, specierum que plantarum hue usque cognitarum.* Het verbazend getal der tegenwoordig bekende planten en de behoefte naar eene volledige naamlijst in de natuurlijke volgorde, schijnen den heer DE CANDOLLE bewogen te hebben om tijdelijk de uitgave van zijn *systema* te staken, en bovengezegden *Prodromus* vooraf uit te geven, waardoor men nu een overzigt van den tegenwoordigen staat der wetenschap bekomt. — Het prachtwerk van wijlen den heer MAZOIS, voortgezet door den heer GAU, bevattende de beschrijving en afbeelding der puinhoopen van het oude *Pompei*, is thans geheel kompleet, zijnde de beide laatste afleveringen, N°. 36 en 37, dezer dagen in 't licht verschenen.

BELGIE. — Te *Gent* ziet thans de vijfde jaargang het licht van het *Nederduitsch letterkundig jaarboekje*, *voor* 1838. Hetzelve wordt door de belgische bladen zeer geroemd als een blijk van den voortgang der vlaamsche, of gelijk het thans in *Belgie* zelf heet, der nationale letterkunde. Bijdragen tot dezen vlaamschen dichtbundel hebben geleverd de volgende dichters of schrijvers F. BLIECK, P. BLOMMAERT, H. CONSCIENCE, de schrijver der beide werken die in *Belgie* veel van zich hebben doen spreken: *het Wanderjaer en Phantasy*; J. M. DAUTZENBERG, J. A. DELAET, Ch. LEDEGANCK, F. RENS, mevrouw VAN ACKERE, geboren DOOLAEGHE, P. VAN DUYSE, Th. VAN RIJSWIJK, schrijver van een bundel *Eigenaardige Verhalen en* [illegible], J. F. WILLEMS, J. V. WOUTERS, reeds in 1832 overleden. Een der beste stukjes wordt gezegd te zijn een dichtstukje van dezen laatsten: *Bij den dood van mijn veertiendaagsch zoontje, April* 1825.

NEDERLANDEN. — Volgens den Studenten-Almanak van de Akademie van *Leyden*, voor het jaar 1838, beloopt het getal studenten aldaar 688, van welke 267 in de regten, 196 in de geneeskunde, 174 in de godgeleerdheid, 40 in de letteren en 11 in de wijsbegeerte studeren. — Het getal der ingeschrevene studenten aan de Utrechtsche hoogeschool bedroeg op 1 Januarij ll. 551, waarvan er studeerden 135 in de godgeleerdheid, 128 in de regten, 99 in de geneeskunde, 51 in de wis- en natuurkunde en 138 in de letteren, van dit getal moeten echter veertien jongelieden worden afgetrokken, die niet aan de Akademie studeren. — Bij al de Aardrijkskundige woordenboeken die wij reeds in onze taal bezitten en waarvan er zoovele buitenslands, vooral bij onze naburen de Franschen en Belgen in de laatste jaren zijn uitgekomen, bestond er, hier te lande nog eene wezenlijke behoefte aan een zoodanig woordenboek dat uitsluitend op ons Vaderland betrekking heeft. De bij ons reeds bestaande aardrijkskundige woordenboeken, om van de vreemde niet te spreken, welke men zeker zijn kan dat al wat Nederland betreft averegts verkeerd voorstellen, hebben een te ruim veld ter bearbeiding gehad, om de noodige zorg aan onzen bodem te besteden, en laten daaromtrent veel te wenschen over. In deze behoefte nu te voorzien is het doel geweest dat de heer A. J. VAN DER AA, reeds gunstig bekend door zijn *Aardrijkskundig woordenboek der provincie Noord-Braband*, zich voorstelde in het zamenstellen van zijn *Aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden onder medewerking van eenige vaderlandsche geleerden bijeengebragt*, waarvan het eerste stuk thans bij den Boekhandelaar J. NOORDUYN te *Gorinchem* het licht ziet. Moeijelijk valt het over een werk van dezen aard uit een enkel stuk uitspraak te doen. Wanneer de heer VAN DER AA, schrijver te taak, die hij zich voorgesteld heeft, tot voldoening afwerkte brengt, als hij zulks deed met het woordenboek van zijn provincie, dan zal hij verzekerd eene zeer verdienstelijke bijdrage tot de aardrijkskundige kennis van ons land hebben geleverd.

Ter Amsterdamsche beurs van gisteren (13 Januarij) waren genoteerd: Ned. Werk. Schuld 2½ pCt. 55⅞, ⅞; dito 5 pCt. [illegible]; Kans. [illegible]; Amort. Sijnd. 4½ pCt. 95⅛, 1/16; Handelm. 175½ [illegible]; dito 5 pCt. [illegible]; Ard. 85 à 1015/16; Met. 101⅝; Bras. [illegible].

DEPARTEMENT *BREDA*, DER MAATSCHAPPIJ TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN.

De ondergeteekenden leden der Commissie benoemd door gemeld Departement, om zoo veel mogelijk het edele doel, van verschillende besturen alhier, ter voorziening in den nood der armen, te helpen ondersteunen, heeft het groot genoegen te kunnen mededeelen, dat hunne pogingen, door de menschlievendheid der ingezetenen, aanvankelijk met een gunstig gevolg worden bekroond, en dat er besloten is 'swekelijks, gedurende zes weken, twee uitdeelingen te doen, iedere keer van eene voedzame soep, brood en turf.

De Commissie overtuigd, dat zulks in den geest der milde gevers geschiedt, zal op Woensdag den 17den dezer reeds gemelde uitdeeling doen, in het Vrouwtjeshuis in de Molenstraat, des voormiddags tusschen 11 en 12 ure, en hoopt nog op de verdere deelneming der gegoede ingezetenen.

De Commissie:

P. P. KOORDA VAN EYSINGA, *Voorzitter.*
J. LOKE, *Secretaris.*
F. P. STERK, *Penningmeester.*
P. VERMEULEN KRIEGER,
G. RAMAKERS,
P. R. BROESE.

Te Breda, bij BROESE en COMP. Boekdrukkers en Boekverkoopers.